

Αυταπάτες και απάτες

Τετάρτη 25 Μαΐου 2016

Της Μιράντας Ξαφά*

Στη [νέα έκθεση βιωσιμότητας του χρέους που δημοσιοποιήθηκε τη Δευτέρα, το ΔΝΤ](#) ξεκαθαρίζει ότι με τα σημερινά δεδομένα το χρέος θα ανέλθει στο 250% του ΑΕΠ το 2060. Ζητά επομένως από τους Ευρωπαίους σημαντική και άμεση ελάφρυνση χρέους, άνευ όρων μετά το πέρας του προγράμματος το 2018, ώστε να επιστρέψει το χρέος σε βιώσιμη πορεία. Οι νέες προβλέψεις είναι ακόμα χειρότερες από αυτές που παρουσίασε το ΔΝΤ στην περσινή έκθεση, που δόθηκε στη δημοσιότητα λίγες μέρες πριν το δημοψήφισμα του Ιουλίου. Η δυσμενέστερες προβλέψεις οφείλονται, μεταξύ άλλων, στο γεγονός ότι οι προβλεπόμενες δανειακές ανάγκες την τριετία 2016-18 εκτινάχθηκαν από 50 δισ. ευρώ πέρσι τον Ιούνιο στα 86 δισ. μετά το κλείσιμο των τραπεζών, τα capital controls και την ανακεφαλαιοποίηση. Συγχρόνως οι μεσοπρόθεσμες αναπτυξιακές δυνατότητες της ελληνικής οικονομίας αναθεωρήθηκαν προς τα κάτω στο 1,2%, και ο στόχος για το πρωτογενές πλεόνασμα μειώθηκε από 3,5% στο 1,5% του ΑΕΠ από το 2018 και μετά.

Αποτέλεσμα αυτών των δυσμενών προβλέψεων είναι να ζητάει το ΔΝΤ από τους Ευρωπαίους να προσφέρουν άμεσα μεγαλύτερη ελάφρυνση χρέους από αυτή που είναι πρόθυμοι να προσφέρουν: περίοδο χάριτος μέχρι το 2040, στη διάρκεια της οποίας οι τόκοι θα κεφαλαιοποιούνται με σταθερό επιτόκιο 1,5%, και παράταση της προθεσμίας λήξης των δανείων μέχρι το 2080. Ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM) θα μπορούσε να επωφεληθεί από τα σημερινά χαμηλά επιτόκια για να κλειδώσει το κόστος για το σύνολο των δανείων που έχει χορηγήσει. Όμως η γερμανική κυβέρνηση, με το βλέμμα στραμμένο στις εκλογές του 2017 και στην άνοδο της αντι-ευρωπαϊκής δεξιάς στις σφουγμομετρήσεις, έχει δηλώσει ότι η ελάφρυνση χρέους δεν επείγει και μπορεί να συζητηθεί μετά τη λήξη του ελληνικού προγράμματος το 2018. Το ΔΝΤ απαντά ότι η ελάφρυνση χρέους υπό την αίρεση της

εφαρμογής μεταρρυθμίσεων δεν πρέπει να εκτείνεται πέρα από το τέλος του προγράμματος. Αυτό θα ήταν ασύμβατο με το καταστατικό του ΔΝΤ, που προβλέπει την ολοκλήρωση της προσαρμογής σε βιώσιμη δημοσιονομική πορεία μέχρι το τέλος του προγράμματος ώστε να ανακτηθεί η εμπιστοσύνη των επενδυτών.

Έχοντας καταστρέψει την εύθραυστη σταθεροποίηση της οικονομίας και του χρέους που επιτεύχθηκε το 2014, η κυβέρνηση δηλώνει ότι πριν τις εκλογές του Ιανουαρίου 2015 μπορεί να είχε αυταπάτες, αλλά δεν είπε ψέματα. Είχαν άραγε αυταπάτες ή έλεγαν ψέματα όταν παρουσίασαν το περιβόητο πρόγραμμα της Θεσσαλονίκης; Πίστευαν πραγματικά ότι θα σχίσουν το μνημόνιο, ενώ ταυτόχρονα θα εξασφαλίσουν 10 δισ. ευρώ για να ξοδέψουν σε μισθούς, συντάξεις και κοινωνικές παροχές; Πίστευαν ειλικρινά ότι μπορούν να αποσπάσουν χρηματοδότηση και κούρεμα χρέους απειλώντας τους Ευρωπαίους με έξοδο της Ελλάδας από την Ευρωζώνη; Όλη η «σκληρή διαπραγμάτευση» υπήρξε αυταπάτη;

Σήμερα η κυβέρνηση πανηγυρίζει για το επερχόμενο κλείσιμο της πρώτης αξιολόγησης του τρίτου μνημονίου που υπέγραψε, έχοντας αποδεχθεί πλήρως ότι δεν πρόκειται να γίνει ονομαστικό κούρεμα του χρέους όπως επεδίωκε στο παρελθόν. Ο ΣΥΡΙΖΑ έχει κάνει πολλές και διάφορες αντιφατικές δηλώσεις για το χρέος. Ισχυρίστηκε ότι το χρέος είναι «επονεϊδίστο» και πρέπει να διαγραφεί εξ ολοκλήρου. Υποσχέθηκε ότι ως κυβέρνηση θα κάνει στάση πληρωμών και θα καλέσει τους εταίρους σε διεθνή συνδιάσκεψη για τη διαγραφή μεγάλου μέρους του χρέους. Έκανε αντιφατικές εκτιμήσεις ως προς το «κούρεμα» των ομολόγων Ελληνικού Δημοσίου το 2012: αρχικά ισχυρίστηκε ότι ήταν ανεπαρκές (δηλ. δεν αρκούσε η διαγραφή χρέους 126 δισ. ευρώ), στη συνέχεια όμως δήλωσε ότι ήταν επιβλαβές διότι μείωσε τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων (παραβλέποντας το γεγονός ότι η απώλεια ήταν δεδομένη από τη στιγμή που χρεοκόπησε το Ελληνικό Δημόσιο και τα ομόλογα έχασαν το μεγαλύτερο μέρος της αξίας τους). Μέχρι και τον περασμένο Ιούλιο, ο κ. Τσίπρας ισχυριζόταν ότι το χρέος χρειάζεται κούρεμα 30% και μεγάλη περίοδο χάριτος για να καταστεί βιώσιμο.

Το ΔΝΤ, που η κυβέρνηση δαιμονοποίησε ως τον «κακό» της τρόικας μετά την υπόπτου προελεύσεως διαρροή της συζήτησης μεταξύ στελεχών του ΔΝΤ μέσω Wikileaks, είναι ο μόνος οργανισμός που πιέζει για μεγάλη και άμεση ελάφρυνση του ελληνικού δημοσίου χρέους. Στη συνέντευξη Τύπου που έδωσε η κ. Γεροβασίλη την περασμένη εβδομάδα ρωτήθηκε για το παράδοξο της αρνητικής στάσης της κυβέρνησης προς το ΔΝΤ, που επιχειρηματολογεί υπέρ της Ελλάδας. Απαντώντας υποβίβασε τη σημασία του θέματος, λέγοντας ότι το ΔΝΤ πάντα ήταν υπέρ της ελάφρυνσης του χρέους. Νέα αυταπάτη ή απλώς απάτη;

Η κ. Γεροβασίλη ξέχασε να αναφέρει ότι η [έκθεση του ΔΝΤ για τη βιωσιμότητα του χρέους που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 26 Ιουνίου 2015, μία μέρα πριν τη θεσμοθέτηση των capital controls](#), ήδη καθιστούσε την κυβερνητική πολιτική ΣΥΡΙΖΑΝΕΛ υπεύθυνη για τη μη βιωσιμότητα του χρέους. Η έκθεση λέει καθαρά

ότι η επιστροφή της οικονομίας στην ύφεση και οι μεγάλες δανειακές ανάγκες που προκάλεσε ο ΣΥΡΙΖΑ κατέστησαν το χρέος μη βιώσιμο: «Μέχρι το καλοκαίρι του 2014, με τα επιτόκια να μειώνονται και την ανάκαμψη να διαφαίνεται, περαιτέρω ελάφρυνση του χρέους βάσει της δέσμευσης του Eurogroup τον Νοέμβριο του 2012 δεν έμοιαζε απαραίτητη. Όμως σημαντικές αλλαγές στην οικονομική πολιτική, κυρίως χαμηλότερα πρωτογενή πλεονάσματα και η έλλειψη ιδιωτικοποιήσεων, οδηγούν σε πολύ μεγαλύτερες δανειακές ανάγκες που έρχονται να προστεθούν σε ένα ήδη υψηλό χρέος. Αυτές οι πρόσθετες δανειακές ανάγκες καθιστούν το χρέος μη βιώσιμο.

Η βούληση των πιστωτών είναι να βρεθεί λύση άμεσα για την ολοκλήρωση της αξιολόγησης, ώστε να μπορέσει η Ελλάδα να παραμείνει συνεπής στις υποχρεώσεις της προς το ΔΝΤ και την ΕΚΤ τον Ιούλιο, που δεν θα μπορέσει να αποπληρώσει χωρίς εξωτερική βοήθεια. Συγχρόνως όμως θα προτιμούσαν να καθυστερήσουν τη ρύθμιση για το χρέος μετά τις γερμανικές εκλογές το 2017 και αφού η Ελλάδα θα ανταποκριθεί πλήρως στις μνημονιακές υποχρεώσεις της. Χωρίς ελάφρυνση που να εξασφαλίζει τη βιωσιμότητα του χρέους το ΔΝΤ δεν θα συμμετάσχει στο πρόγραμμα με χρηματοδότηση, αντίθετα με τη συμφωνία του περασμένου Αυγούστου και την επιθυμία της γερμανικής κυβέρνησης. Αντί να προσεταριστεί το ΔΝΤ, η κυβέρνηση λίγο έλειψε να το διώξει μετά τη διαρροή της συζήτησης μεταξύ στελεχών του ΔΝΤ από το Χίλτον της Αθήνας, την οποία διαστρέβλωσε για επικοινωνιακούς σκοπούς. Θυσίασε δηλ. την ουσία στον βωμό των επικοινωνιακών τεχνασμάτων. Χωρίς το ΔΝΤ, η ελάφρυνση χρέους θα καθυστερήσει και η αβεβαιότητα θα πλανάται. Σήμερα η κυβέρνηση έχει καταστεί απλώς θεατής στο θρίλερ. Ευτυχώς, γιατί τα επικοινωνιακά παιχνίδια για εσωτερική κατανάλωση μπορεί να έχουν μεγάλο κόστος. Όπως και οι αυταπάτες.

**** Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι ερευνήτρια του Center for International Governance Innovation και μέλος της ΔΕ της ΔΡΑΣΗΣ.***